

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 30. júna 2005*

Vo veci C-28/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal de grande instance de Paris (Francúzsko) z 5. decembra 2003 a doručený Súdnemu dvoru 28. januára 2004, ktorý súvisí s konaním:

Tod's SpA,

Tod's France SARL

proti

Heyraud SA,

za účasti:

Technisynthèse,

* Jazyk konania: francúzština.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans (spravodajca), sudcovia R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen, P. Kūris, a G. Arestis,

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Tod's SpA a Tod's France SARL, v zastúpení: C. de Haas, advokát,

— Heyraud SA a Technisynthèse, v zastúpení: C. Menage, advokát,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a A. Bodard-Hermant, splnomocnení zástupcovia,

len „Heyraud“), žalovaným vo veci samej, a Technisynthèse, vedľajším účastníkom konania vo veci samej, ktorého predmetom je žaloba o porušenie práv na modely obuvi.

Medzinárodná právna úprava

- 3 Článok 2 ods. 7 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel (revidovaného v Paríži 24. júla 1971) v znení zmien z 28. septembra 1979 (ďalej len „Bernský dohovor“) znie takto:

„Zákonodarstvám štátov Únie [na ochranu práv autorov k ich literárnym a umeleckým dielam, ďalej len ‚Únia‘] sa vyhradzuje, aby upravili... rozsah pôsobnosti ich zákonov na diela úžitkového umenia a na priemyselné vzory a modely, ako aj podmienky, za ktorých sú také diela, vzory a modely chránené. Na diela, ktoré sú v štáte pôvodu chránené iba ako vzory a modely, sa možno v inom štáte Únie dovolávať iba osobitnej ochrany, aká sa priznáva v tomto štáte vzorom a modelom; ak sa však v tomto štáte neposkytuje taká osobitná ochrana, budú tieto diela chránené ako umelecké diela.“

- 4 Podľa článku 5 ods. 1 Bernského dohovoru:

„Autori majú vo vzťahu k dielam, pre ktoré sú chránení podľa tohto dohovoru, v ostatných štátoch Únie okrem štátu pôvodu diela práva, ktoré príslušné zákony už

priznávajú alebo v budúcnosti priznávajú ich občanom, ako aj práva osobitne priznané týmto dohovorom.“

5 Článok 5 ods. 4 Bernského dohovoru stanovuje:

„Za štát pôvodu sa pokladá:

- a) pri dielach uverejnených prvý raz v štáte Únie tento štát; ak však ide o diela uverejnené súčasne vo viacerých štátoch Únie, ktoré poskytujú rôznu dobu ochrany, ten z nich, ktorého právny poriadok poskytuje najkratšiu dobu ochrany;

- b) pri dielach uverejnených súčasne v štáte, ktorý nie je členom Únie a v štáte Únie tento štát Únie;

- c) pri neuverejnených dielach alebo pri dielach prvý raz uverejnených v štáte, ktorý nie je členom Únie, bez súčasného uverejnenia v niektorom štáte Únie štát Únie, ktorého je autor občanom, s tým, že

- i) ak ide o filmové diela, ktorých výrobca má sídlo alebo trvalé bydlisko v štáte Únie, je štátom pôvodu tento štát, a

- ii) ak ide o architektonické diela zbudované v štáte Únie alebo o diela grafického a výtvarného umenia, ktoré tvoria súčasť budovy umiestnenej v štáte Únie, je štátom pôvodu tento štát.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 6 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že Tod's je talianska právnická osoba, ktorá tvrdí, že je majiteľom práv duševného vlastníctva na obuv distribuovanú pod ochrannými známkami Tod's a Hogan. Tod's France je distribútorom tejto obuvi vo Francúzsku.

- 7 Tod's po tom, čo sa dozvedel, že Heyraud ponúka a predáva pod označením Heyraud modely obuvi, ktoré opakujú alebo prinajmenšom napodobňujú podstatné vlastnosti modelov Tod's a Hogan, podal 8. februára 2000 návrh na spísanie jeho majetku vykonávateľom. Dňa 13. februára 2002 žalobcovia vo veci samej žalovali Heyraud na vnútroštátnom súde. Technisynthèse je dcérska spoločnosť skupiny Eram, ktorá dobrovoľne vstúpila do konania ako vedľajší účastník na podporu návrhov Heyraud.

- 8 Predmet sporu vo veci samej pozostáva najmä zo žaloby o porušenie práv na modely obuvi ochranných známkod Tod's a Hogan, voči ktorej Heyraud uplatňuje námietku neprípustnosti založenú na článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru. Heyraud tvrdí, že podľa tohto ustanovenia nie je prípustné, aby sa Tod's domáhal vo Francúzsku ochrany autorského práva pre modely nespôsobilé na ochranu z tohto dôvodu v Taliansku.
- 9 Tod's najmä odpovedá, že uplatnenie uvedeného ustanovenia predstavuje diskrimináciu v zmysle článku 12 ES.
- 10 Vnútroštátny súd usudzuje, že použitie slovného spojenia „možno sa... dovolávať iba“ v článku 2 ods. 7 druhej vete Bernského dohovoru má za následok pozbavenie občanov Únie, ktorým je v štáte pôvodu ich diela poskytnutá ochrana len z dôvodu práva vzorov a modelov, možnosti žalovať na základe autorského práva v štátoch Únie pripúšťajúcich kumuláciu ochrán.
- 11 Podľa uvedeného súdu, aj keď sa pritom zdá, že toto ustanovenie nerobí žiaden rozdiel na základe štátnej príslušnosti majiteľa autorského práva, skutočnosťou zostáva, že jeho rozsah pôsobnosti s ohľadom na právo Spoločenstva je diskutabilný, keďže štát pôvodu „uverejneného“ diela sa zväčša zhoduje so štátom, v ktorom má tvorca štátnu príslušnosť alebo trvalé bydlisko, a štátom pôvodu „neuverejneného“ diela bude podľa článku 5 ods. 4 písm. c) uvedeného dohovoru štát, ktorého je autor občanom.

- 12 Usúdiac, že vyriešenie prejednávaneho sporu závisí od výkladu článku 12 ES, sa Tribunal de grande instance de Paris rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Bráni článok 12... ES, ktorý stanovuje všeobecnú zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, tomu, aby právo autora domáhať sa v členskom štáte ochrany autorského práva, ktoré mu bolo priznané právnou úpravou tohto štátu, bolo podriadené rozlišovaciemu kritériu na základe štátu pôvodu diela?“

Úvodné pripomienky

- 13 Tod's a Tod's France majú pochybnosti o relevantnosti otázky, ktorú položil vnútroštátny súd. Podmienky uplatnenia článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru v spore vo veci samej neboli totiž splnené. Navyše sú touto otázkou prekvapení vzhľadom na skutočnosť, že vo francúzskej judikatúre existuje jasné smerovanie, nimi však napádané, podľa ktorého toto ustanovenie nedáva priestor na diskrimináciu.
- 14 V tomto ohľade je potrebné pripomenúť, že Súdnemu dvoru neprináleží vyslovovať sa k uplatniteľnosti vnútroštátnych alebo, ako je to v prejednávanej veci, medzinárodných ustanovení, ktoré sú relevantné pre vyriešenie sporu vo veci samej. Súdnemu dvoru totiž v rámci rozdelenia právomocí medzi súdmi Spoločenstva a vnútroštátnymi súdmi prislúcha brať do úvahy rámec právnej úpravy, v ktorom sa prejudiciálna otázka kladie, tak, ako je vymedzený v návrhu na začatie prejudiciálneho konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. októbra 2001,

Ambulanz Glöckner, C-475/99, Zb. s. I-8089, bod 10, a z 13. novembra 2003, Neri, C-153/02, Zb. s. I-13555, body 34 a 35).

- 15 Pokiaľ ide o údajné smerovanie judikatúry francúzskych súdov, postačuje pripomenúť, že podľa článku 234 druhého odseku ES môže akýkoľvek súd členského štátu, pokiaľ usúdi, že rozhodnutie o otázke výkladu je nevyhnutné na vydanie rozhodnutia, požiadať Súdny dvor, aby o nej rozhodol (rozsudok zo 6. októbra 1982, Cilfit a i., 283/81, Zb. s. 3415, bod 6).
- 16 Navyše, aj keď väčšina pripomienok predložených Súdnemu dvoru sa rovnako alebo prinajmenšom čiastočne týka smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/71/ES z 13. októbra 1998 o právnej ochrane dizajnov (Ú. v. ES L 289, s. 28; Mim. vyd. 13/021, s. 120), nie je na mieste, aby sa Súdny dvor vyslovil k výkladu ustanovení tejto smernice.
- 17 Je potrebné totiž poznamenať, že vnútroštátny súd žiada Súdny dvor len o výklad článku 12 ES. Okrem toho, ako správne uviedla Komisia Európskych spoločenstiev, skutkový stav vo veci samej, ktorý viedol k spísaniu majetku vykonávateľom vyhotovenému 8. februára 2000, nastal pred uplynutím lehoty uloženej členským štátom na prebratie smernice 98/71, teda pred 28. októbrom 2001.

O prejudiciálnej otázke

- 18 Je na mieste pripomenúť, že autorské právo a príbuzné práva, ktoré najmä z dôvodu svojich účinkov na obchodovanie s tovarmi a službami v rámci Spoločenstva spadajú

do oblasti pôsobnosti Zmluvy ES, nevyhnutne podliehajú všeobecnej zásade zákazu diskriminácie ustanovenej v článku 12 prvom odseku ES (rozsudky z 20. októbra 1993, *Phil Collins a i.*, C-92/92 a C-326/92, Zb. s. I-5145, bod 27, a zo 6. júna 2002, *Ricordi*, C-360/00, Zb. s. I-5089, bod 24).

- 19 Navyše je ustálenou judikatúrou, že pravidlá rovnosti zaobchádzania so štátnymi príslušníkmi a inými osobami zakazujú nielen zjavnú diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ale aj všetky skryté formy diskriminácie, pri ktorých uplatňovanie iných rozlišovacích kritérií vedie v skutočnosti k rovnakému výsledku (pozri najmä rozsudky z 23. januára 1997, *Pastoor* a *Trans-Cap*, C-29/95, Zb. s. I-285, bod 16, a z 19. marca 2002, *Komisia/Taliansko*, C-224/00, Zb. s. I-2965, bod 15).
- 20 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že uplatňovanie článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru vo vnútroštátnom práve členského štátu vedie k rozlišovaniu na základe štátu pôvodu diela. Konkrétnejšie z tohto uplatňovania plynie, že výhodnejšie zaobchádzanie, a to poskytnutie dvojitej ochrany založenej jednak na práve vzorov a modelov a jednak na autorskom práve, sa odmietne autorom diel, ktorých štátom pôvodu je iný členský štát priznávajúci tomuto dielu iba ochranu založenú na práve vzorov a modelov. Naopak, uvedené výhodnejšie zaobchádzanie sa poskytne najmä autorom diel, ktorých štátom pôvodu je prvý členský štát.
- 21 Preto je potrebné preskúmať, či uplatňovanie právnej úpravy, o akú ide vo veci samej, môže pri pridržaní sa rozlišovacieho kritéria na základe štátu pôvodu diela predstavovať nepriamu diskrimináciu podľa štátnej príslušnosti v zmysle judikatúry citovanej v bode 19 tohto rozsudku.

- 22 Heyraud a Technisynthèse, ako aj francúzska vláda sa domnievajú, že tomu tak nie je. Uvedená vláda konkrétnejšie tvrdí, že vzhľadom na veľkú mobilitu tvorcov a ich právnych nástupcov v oblasti úžitkového umenia sa miesto prvého uverejnenia vzoru alebo modelu nezhoduje nevyhnutne so štátnou príslušnosťou jeho autora a takáto zhoda najčastejšie neexistuje. Z toho by vyplývalo, že uplatňovanie článku 2 ods. 7 Bernského dohovoru v podstate alebo vo veľkej väčšine neznevýhodňuje občanov iných členských štátov, a teda toto ustanovenie nespôsobuje nepriamu diskrimináciu.
- 23 Túto tézu však nemožno akceptovať.
- 24 Existenciu spojitosti medzi štátom pôvodu diela v zmysle Bernského dohovoru na jednej strane a štátnou príslušnosťou autora tohto diela na druhej strane nemožno totiž poprieť.
- 25 Vo vzťahu k neuverejneným dielam nie je o tejto spojitosti žiadna pochybnosť, keďže je výslovne ustanovená v článku 5 ods. 4 písm. c) Bernského dohovoru.
- 26 Pokiaľ ide o uverejnené diela, štátom pôvodu v podstate je, ako to vyplýva z článku 5 ods. 4 písm. a) uvedeného dohovoru, štát, v ktorom k tomuto uverejneniu došlo po prvý raz. Prítom autormi diel prvý raz uverejnených v niektorom členskom štáte sú vo väčšine prípadov občania tohto štátu, zatiaľ čo autormi diel uverejnených v niektorom inom členskom štáte sú vo všeobecnosti osoby, ktoré nie sú občanmi prvého členského štátu.

- 27 Z toho vyplýva, že uplatňovanie právnej úpravy, o akú ide vo veci samej, môže pôsobiť predovšetkým na úkor občanov iných členských štátov, a môže teda spôsobovať nepriamu diskrimináciu podľa štátnej príslušnosti (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. februára 1995, Schumacker, C-279/93, Zb. s. I-225, body 28 a 29, ako aj Pastoors a Trans-Cap, už citovaný, bod 17).
- 28 Toto konštatovanie však v súlade s judikatúrou Súdneho dvora nepostačuje na vyvodenie záveru o nezlučiteľnosti predmetnej právnej úpravy s článkom 12 ES. Nato je ešte potrebné, aby jej uplatňovanie nebolo zdôvodnené objektívnymi okolnosťami (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. februára 1994, Mund & Fester, C-398/92, Zb. s. I-467, body 16 a 17, ako aj Pastoors a Trans-Cap, už citovaný, bod 19).
- 29 Francúzska vláda sa domnieva, že článok 2 ods. 7 Bernského dohovoru je v každom prípade zdôvodnený legitímnym cieľom a je vhodný a nevyhnutný na jeho uskutočnenie.
- 30 Uvedená vláda tvrdí, že účelom Bernského dohovoru je ochrana literárnych a umeleckých diel a jeho článok 2 ods. 7, ako aj článok 5 ods. 4 určujú podmienky, za ktorých sú tieto diela chránené autorským právom na základe objektívneho kritéria založeného na práve uplatniteľnom na posúdenie diela. Podľa nej, pokiaľ výtvor nemôže byť považovaný za umelecké dielo v štáte, kde bol prvý raz uverejnený, nemôže byť z tohto dôvodu chránený v účastníckych štátoch Bernského dohovoru, pretože neexistuje ako umelecké dielo. Uvedený článok 2 ods. 7 sa teda týka nie spôsobov výkonu autorského práva, ale práva uplatniteľného na umelecké posudzovanie diela.

- 31 Tieto úvahy však neumožňujú vyvodiť záver o existencii objektívnych okolností, ktoré môžu zdôvodniť uplatňovanie právnej úpravy, o akú ide vo veci samej.
- 32 Ako totiž vyplýva z článku 5 ods. 1 Bernského dohovoru, jeho účelom nie je určiť právo uplatniteľné na ochranu literárnych a umeleckých diel, ale zavádza ako všeobecné pravidlo systém vnútroštátnej úpravy prislúchajúcich práv.
- 33 Článok 2 ods. 7 uvedeného dohovoru vo vzťahu k nim obsahuje, ako Komisia správne poznamenáva, pravidlo recipacity, podľa ktorého štát Únie prizná vnútroštátne zaobchádzanie, teda dvojité ochranu, len vtedy, ak tak robí aj štát pôvodu diela.
- 34 Pritom je potrebné pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že plnenie povinností uložených zmluvou alebo sekundárnym právom členským štátom nemôže byť podmienené recipacitou (rozsudok z 30. septembra 2003, Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, Zb. s. I-10391, bod 61 a citovaná judikatúra).
- 35 Žiadna iná objektívna okolnosť, ktorá by bola spôsobilá zdôvodniť právnu úpravu, o akú ide vo veci samej, nebola predložená, a preto sa táto úprava musí považovať za predstavujúcu nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ktorá je zakázaná článkom 12 ES.

- 36 Na položenú otázku teda treba odpovedať tak, že článok 12 ES, ktorý ustanovuje všeobecnú zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby právo autora domáhať sa v členskom štáte ochrany autorského práva, ktoré mu bolo priznané právnou úpravou tohto štátu, bolo podriadené rozlišovaciemu kritériu na základe štátu pôvodu diela.

O trovách

- 37 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

Článok 12 ES, ktorý ustanovuje všeobecnú zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby právo autora domáhať sa v členskom štáte ochrany autorského práva, ktoré mu bolo priznané právnou úpravou tohto štátu, bolo podriadené rozlišovaciemu kritériu na základe štátu pôvodu diela.

Podpisy